

A FŐVÁROSI ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERT
BESZÁMOLÓJA
A 2019. ÉVRŐL

2020. február

1. VEZETŐI HELYZETÉRTÉKELÉS

A Főváros legrégebbi saját kulturális intézménye, a Fővárosi Állat- és Növénykert 2019-ben ismét Magyarország legnépszerűbb kulturális-turisztikai látnivalója volt. **Az előző évnél majd 40 ezer fővel nagyobb, 964.894 ezer fős látogatótömeget vonzott** a kiugróan forró nyár ellenére, az utóbbi három évben a legnagyobbat. A Margitszigeti Vadaskertünkbe belépőket július elsejétől kezdtük számolni: ide csak fél év alatt 200 ezer gyerek és felnőtt lépett be. **Vagyis intézményünk az egész év során több mint 1 millió 300 ezer embernek nyújtott szolgáltatásokat!** Ez a kulturális-szabadidős-turisztikai intézményi piacon kimagasló.

A 2017 és 2022 közötti időszakra szóló főigazgatói stratégia rangsorolta a FÁNK fő feladatait:

- éljen jól avval a történelmi lehetőséggel, amit kibővített területe, és az annak fejlesztésére megnyitott források jelentenek, de eközben
- tartsa meg kiemelkedő népszerűségét, biztosítson színvonalas művelődési és rekreációs lehetőségeket a Főváros közönségének, őrizze méltón hagyományait és műemlékeit,
- legyen a városlakók és az élővilág közötti pozitív kapcsolatok legfőbb helyszíne, a tudományos ismeretterjesztés, az ökológiai oktatás és kultúra legfontosabb nemzeti központja,
- őrizze szakmai tekintélyét, maradjon a veszélyeztetett élőlények fennmaradását, rászoruló egyedeik megmentését segítő természetvédelmi, szakmai-tudományos műhely
- tartsa fenn gazdálkodásának biztonságát.

2019-ben a FÁNK sikeresen működött a fentiek érdekében. Ennek néhány kiemelésre érdemes elemét a helyzetértékelésben is bemutatom.

A FÁNK magasabb jegyárak mellett is megnőtt látogatószámunk a gazdálkodásra is hatása volt: működési bevételeink már közel 70%-a szolgáltatásainak ellenértékéből származott. A belépőjegyek értékesítése volt a legjelentősebb saját bevétel, 16 %-kal volt magasabb az előző évinél. A 2019. évi szolgáltatások ellenértéke 1.836.178 eFt volt.

Először működött egy teljes éven át a **Holnemvolt Vár**, és mára megszerették a látogatóink. Evvel 10-ről 12 hektárra nőtt a közönség által bejárható terület. Itt tovább növeltük a látnivalókat, új állatkiállításokat létesítettünk, illetve többféle rendezvényt szerveztünk, hogy kipróbáljuk a közönség reakcióit. Népszerűek új lakói is. A Kert egyik fontos célpontja lett a **Cápasuli**, amelyben ezernyi más hallal együtt mostanra már hétféle növendék cápa lakik.

A **Sünispotályban megnyílt** a természetvédelmi mentőmunkát bemutató állandó kiállítás. Ezt európai uniós forrásból, a ZOO4NAT programban tudtunk megvalósítani. A látványos, interaktív kiállítás a védett állatok mentéstörténeteinek, személyes példáinak és sok-sok ismeretanyagának adaton keresztül mutatja be a mentésben, nevelésben, gyógyításban részt vevő kollégáink áldozatos munkáját. A Sünispotály 2201 sérült, beteg és elárvult védett állatot fogadott az év során.

Állatkertünket a vezető európai állatkertek között tartják számon. Az állatgyűjtemény 2019. december 31-én 896 faj 10445 egyedével Európa egyik legváltozatosabb bemutatója. Az egyedszám közel 20%-kal nőtt a tavalyi év végi adathoz képest, a fajszám negyvennel. A nemzetközi fajmegőrzési programok keretében 2019-ben 40 EEP-s, 31 ESB-s és 6 ISB-s fajt tartunk, ami összesen 77 „programos” fajt jelent. A gyűjtemény számos figyelemreméltó ritkasággal rendelkezik. Kiemelésre érdemes a jelentős állattartási események közül a rövidcsőrű hangyászsün sikeres szaporítása, vombat békánk Hannoverbe kerülése, egyik nőstény óriásvidránk Argentínába utazása egy in-situ visszatelepítési program keretében, és az, hogy a természetből már kihalt Mhorrgazellák két borját is felneveltek.

Népszerű rendezvények egész füzérét, ismeretterjesztő, oktató és kulturális programok sokaságát szerveztük: „Légy Ott!”-ok, TapiZoo-k, Mackófesztivál, Föld Fesztivál, Zenés Állatkerti Esték 19. évadja, IX. Állatkertek Éjszakája, Állatszeretet Fesztivál, Sérült Gyerekek Napja és a Halloween régi hagyomány, amit nagy sikerrel rendeztünk meg a Holnemvolt Vár területén. Ugyanitt Tavaszi vásári sokadalom, Kürtös kalács vigadalom, Bábok éjszakája, Tűz éjszakája, Meseszombat, Szüreti multság és Márton-napi Liba Buli volt, továbbá a Mikulás is fogadta a kicsiket. Kimagasló látogatószámot hozott az Állatkertek Éjszakája, a Halloween és a Sérült Gyerekek Napja.

A legnagyobb kockázatot a FÁNK fejlesztéseivel kapcsolatos kérdések jelentik. Nagyban előrehaladtak a fejlesztések, a részprojektek sorra sikerrel megvalósultak, de a Pannon Parknál forráshiányt állapítottak meg. Mára megtörtént a FÁNK területének jelentős bővítése, a korábbi használók kiköltözése, az infrastruktúra megújítása az átvett területeken, a nem szükséges épületek, építmények, burkolatok bontása, a faállomány minden szükséges és érdemes esetében az átültetés. Felépült és átadták az Új Kiszolgáló Zónát, benne felújítottak egy régi épületet, az állatklínika, informatika, irodák számára, és felépültek az új gazdasági és takarmányozási épületek. Elkészült a Holnemvolt Vár (korábbi nevén Mesevár) mintegy 3000 m² beltéri, interaktív, állatos játszótér és körülötte kb. másfél hektár parkos terület együttese, és 2018 május 17-től sikerrel üzemel, azóta már közel egymillió látogatót fogadott. A területén létesült a Sünispotály is, amely egy védett állatokat mentő központ és madárkórház, emeletén, a Frakk-teremben állatvédelmi oktatóteremmel. Ugyancsak a területen, a Pannon Park forrásaiból készült el a „Cápasuli” létesítmény a Pannon tenger Akváriumba kerülő cápák és más halak számára.

2019-ben látványosan haladt a munka a Pannon Parkban, és december 31-ig a beruházás finanszírozására 27.880.714.843,- Ft-ot fordítottunk. Az építési kivitelezés az eredeti ütemtervhez képest műszaki változások miatt néhány hónappal lassabb, de a beruházás ún. I. ütemének háromnegyede kész. **A Projekt befejezéséhez elvégzendő feladatokat, és ezek forrásigényét az Állatkert 2019 elején teljeskörűen felülvizsgálta, a projekt területén kívüli, vagy addig nem szereplő teendőket is felmérte. A projekt finanszírozásban pénzügyi hiányt és döntési szükségességet állapított meg, amelyről döntést kérve tájékoztatta a Fenntartót.**

2020-ban kezdődhet az ún. II. ütem, benne főleg az új létesítmények berendezése és benépesítése. Része a dekoráció és belsőépítészeti, növényesítés, parképítés, az állatgyűjtemény beszerzése, a kiállítási tartalomfejlesztés és eszközök tervezése, kiállításépítés, a jegy-, beléptető, ill. a rendezvény és vendéglátó rendszerek, mobilok beszerzése, a műemlék játékörvezetek rekonstrukciója, és ilyen döntés esetén a területen és a kerítésen kívüli út- és kertépítés, fasor ültetés.

A FÁNK a korábbiakban számos alkalommal jelezte, hogy a FÁNK rendelkezésére álló jogi-, műszaki-, pénzügyi- és szervezési eszközök, az intézmény anyagi és személyi erőforrásai szűkösek a Pannon Park beruházás megvalósításáról fennálló Megállapodás feladatainak végrehajtásához. Jelezte, hogy ezeket a költségvetési szervi működés feltételrendszerében a FÁNK nem is képes kialakítani. Láthatóvá vált, hogy kapacitása és személyi feltételrendszere erre nem megfelelő, és a szükséges feltételek önálló megteremtésére szabályozási és költségvetési keretek hiányában nincsen lehetősége sem. *Először 2019-ben kapott arra lehetőséget, hogy a projekt forrásaiból személyi és dologi célra is fordíthasson.* Ugyancsak 2019-ben került költségvetésünkbe annak a lehetősége, hogy a Pannon Park humán erőforrás fejlesztését elkezdjük, a beruházás szakmai támogatásához, a létesítmények üzemeltetéséhez szükséges munkaerő feltöltését, kiképzését elkezdjük összesen 35 főnyi új létszám beállításával. Ezekkel az intézkedésekkel a szükséges erőforrások megnövekedtek, de tény, hogy az intézmény a projekt-irányítási, ingatlanfejlesztési kapacitást nem tudja megteremteni. Emiatt kérte, hogy a Fővárosi Önkormányzat adjon segítséget a hátralévő feladatok megoldásához.

2.-3.-6.-7. SZAKMAI MUTATÓSZÁMOK, KULTURÁLIS ALAPFELADATHOZ KAPCSOLÓDÓ TÁRGYÉVI EREDMÉNYEK BEMUTATÁSA

KÖZÖNSÉGPROGRAMOK, ISMERETTERJESZTÉS, RENDEZVÉNYEK, OKTATÓ ÉS SZABADIDŐS PROGRAMOK

A „**Légy Ott!**” programokat 2019-ben **4.620 alkalommal közel 256 ezren látták**, mely több mint 12 ezer fővel magasabb az előző évinél. Ezeket kertész és állatkertész kollégáink tartják, és nagyon népszerűek. A Kertben 19, illetve a Varázshegyben további napi 7 interaktív programból válogathattak a látogatók. Ezeken felül a varázshegy 3D és térhatású rövidfilm-vetítések, továbbá „Nagyszikla titkai” vezetett séta is várta az érdeklődőket, így **ugyanazon időben akár 7-8 féle eseményből is válogathatott a látogató**. A leglátogatottabb a Fókashow volt. Emellett a **Varázshegyben** meghonosított, szintén Légy Ott! rendszerű programok a belső térnek köszönhetően egész évben zajlanak, amelyeken 2019. évben közel 15 ezer fő vett részt.

Az egyre népszerűbb **TapiZoo** program 2019-ben nyolc hónapon keresztül (április-november) működött, összesen 122 napon. Három helyszínen (Afrika, Ázsia, Ausztrália), összesen 370 alkalommal voltak programok, amelyekre közel **115 ezer látogató volt kíváncsi**.

A Varázshegy programjainak 2019. évi számát és látogatottságát jellemző adatok: az **Állatok Akcióban** előadás a 220 fős nézőterű Csillagtérben: a nézőszám az **538 előadáson közel 75 ezer fő** volt (átlag 139 fő/előadás); **3D mozi vetítés** saját, csak itt látható filmekkel **2.610 db** volt (210 szezonon napon átlag 8 vetítés/nap, 155 szezonon kívüli napon átlag 6 vetítés/nap) **összesen 153 ezer nézővel; időgép szimulátorban panoráma vetítés 3.340 db volt, nézőszáma: 43.900 fő** (210 főszezonon napon 10 vetítés/nap, szezonon kívül 8 vetítés/nap).

A **Holnemvolt Vár** 2018. évi nyitása óta a látogatók száma folyamatosan növekszik és egyre nagyobb népszerűségnek örvend a kisgyermekes családok, valamint a kisiskolások körében. Az Állatkert látogatóinak már több mint kétharmada felkereste látványosságait, programjait. **2018-ban 271.272 fő, 2019-ben 633.886 fő kereste fel**. A csak ide szóló jegyet váltók száma ennek ellenére visszaesett (kb. 47 ezerről 37 ezerre), ezt a jegytípust nem gazdaságos fenntartani.

A **Hetedhét Palota** augusztustól zseton nélkül volt bejárható, látogatóinak száma kb. 20 ezerrel nőtt, összesen 56 732 főre. Új fajok is kerültek a kiállításba, pl. a kígyónyakú teknős, gabonasíkló, szegélyes- és görögteknős. A tavalyi 36 állattartó egység mára 39-re bővült, és 57 faj 389 egyede kerül bemutatásra. Új oktatási helyszínként is ajánlani kezdtük.

A **Parasztudvar** állatsimogatói az Állatkert legnépszerűbb helyei közé kerültek. Sikeres lett az „állatfelvonulás” is, amikor a háztáji állatokkal lehet testközelben találkozni. **A Mesterségek Udvarában** továbbra is a kézműves foglalkozásoknak jutott a fő szerep. Vállalkozók bevonásával tudott működni a Palota Cukrászat a Papírsárkány papírmerítő műhely, a Sercli pékség. 2019. évben először rendeztük meg a sikeresnek bizonyult Hulladékmentes Hetet. **Kézműves foglalkoztatók keretében** a műhelyeiben a gyerekek ősi szakmák titkaival ismerkedhettek meg. A foglalkozásokon résztvevők száma megduplázódott, 2019. évben összesen 2.638 fő vett részt rajtuk.

Állatkerti fesztiválok

Programkínálatunkban négy szemléletformáló, közönséget mozgósító több napos fesztivál-szerű eseménysorozat szerepelt. **Mackófesztivál** (február 1-3.) volt az év első jeles eseménye. Ötvözi a farsangi hangulatot a február 2-i „medvés” néphagyománnyal. A háromnapos esemény idején a látogatószám több mint kétszerese volt az előző évinek, összesen **12.489 fő**, melyből 5.797 fő volt 14 éven aluli gyermek. **A Föld Fesztivál** (április 26-28.), hagyományos tavaszköszöntő a

nemzetközi Föld Napja köré szerveződik, a természet éledéséhez és a természet szeretetéhez kapcsolódó szórakoztató-ismeretterjesztő programokkal. Egyidőben a Holnemvolt Várban „Tavaszi sokadalom” is volt. A látogatók összlétszáma 3 nap alatt a Fesztiválon összesen 9.893 fő volt, ebből a Tavaszi Sokadalmon 6.283 fő vett részt. **A Rózsa Ünnepe** (június 8-10.) során holland virágtőzsdéről és magyar természetőktől származó 1300 rózsaszál került a közönség elé 60 padlóvázában, valamint 6 tudományos plakát, tabló, és két feldíszített szekér színesítette bemutatóinkat. A szabadtéri színházi produkciót olykor esővédett helyre költöztetve, de az előadásokat és a fűvőszenekezari koncertet is sokan látták. Az esemény idején három nap alatt 13.253 látogató volt. **Az Állatszeretet Fesztivál** (október 4-6.) az Állatok Világnapja köré szerveződik, központjában az állatok ünneplése áll. A háromnapos esemény alatt a látogatószám összesen 9.088 fő volt. Az fesztivállal párhuzamosan futott az Állatkerti Alapítvány által szervezett Nevelőszülők Napja, valamint a Holnemvolt Várban a „Szüreti mulatság” című rendezvény. **A természettudományi ismeretterjesztést célzó „Agymenők Kalandnapot”** külső partnerrel (HVG) közösen szervezve 2019-ben ötödik alkalommal tartottuk meg nagy sikerrel, 14 kalandállomással. A rendezvényt 5.947 fő látogatta meg.

A Pedagógus Nyílt Napokat két alkalommal szerveztük meg (április 25. és október 5.), az Állatkert oktatási újdonságainak, újonnan megnyílt területei programkínálatának ismertetésével. A népszerű eseményeken **986 pedagógus** vett részt. **Pedagógus módszertani tréningekkel**, bemutató foglalkozásokkal, tanácsadási lehetőséggel egész tanévben szolgáltunk. A tanév során 24 alkalommal 180 főt fogadtunk ennek keretében. Idén megújult a zoopedagógiai módszertani képzést elvégző, aktív és lelkes, az Állatkertet iskolán kívüli oktatási helyszínként használó pedagógusok szakmai csoportja, a Zooped Klub.

Oktatás és nevelés

A 2019. évben az állatkerti ismeretterjesztésben fontos célunk volt a **formális és informális oktatás tematikus bővítése, új témák kidolgozása, a jól bevált, keresett foglalkozások fenntartása az oktatási kínálatunkban.** Oktatótermek: a Varázshegyben a Darwin labor, a Holnemvolt Vár területén a Frakk-terem és a **Sünispotály.** Keresett programunk volt az egész vagy fél napos osztálykirándulás, tanulmányi kirándulás, illetve a közönségnek szóló előadások a nyári szünetben, valamint tanítási időben hétfőként napi 4 alkalommal hirdettük meg.

Zoopedagógiai kínálatunk 3 korcsoport (óvodások, 1-6. évfolyam, 7-12. évfolyam) számára, több mint **100 kidolgozott témát, foglalkozást** tartalmaz, melyek szorosan kapcsolódnak egyrészt az Állatkert természetvédelmi célkitűzéseire, valamint a Nemzeti Alaptantervben és az Óvodai Nevelési Alapprogramban meghatározott fejlesztési területekhez. 2019-ben folytattuk az új oktatási foglalkozástípusok bevezetését. Az oktatási csomagok választékát további komplex foglalkozásokkal bővítettük. A kínálatunkba bekerült a tantervbe illesztett a pályaorientációs foglalkozás. 2019-ben a bármely korosztály számára elérhető, különféle tudományterületeket ötvöző, komplex foglalkozásokat is kínálatba emeltünk, így nem csupán a biológia vagy környezetismeret óra keretében tudnak a pedagógusok foglalkozást választani nálunk, hanem akár az etika, a földrajz, az osztályfőnöki vagy épp az irodalom, művészettörténet tantárgyakhoz is.

2019-ben 13.916 gyerek (diák) vett részt saját zoopedagógusok által vezetett tematikus foglalkozásokon és programokon. Az elmúlt 10 évben soha nem fordult meg ennyi diák az állatkerti oktatási eseményeken! Zoopedagógiai foglalkozásainkon, tanóráinkon 2019-ben 433 csoportban/osztályban 9.269 fő volt. A legtöbben alsó tagozatosok jöttek (3128 fő), aztán felsősök (2558), az óvodások 120-an voltak, középiskolákból 1747-en, felsőoktatásból és felnőttképzésből 416-an. Új oktatási programokat is szerveztünk: a Vadvilág Napján 85 csoport/osztály 2.611 diákja, a Fenntarthatósági héten pedig 56 csoport/osztály 2.036 diákja vett részt.

Oktatási együttműködések keretében az Állatkert jelentős kedvezményekkel segíti az óvodák, az általános és középiskolák oktató-nevelő munkáját. 2019-ben 45.148 fő tanuló részére váltottak intézményi jegyet, a csoportos diák és gyermekjegyet 21.424 fő vette igénybe. 4800 fő pedagógus kedvezményes szakmai jeggyel látogathatta az Állatkertet.

A Zootáborban tavaly 1791 gyereket fogadtak (6-12 éves korúak) az iskolai szünetekben vállalkozó partnereink. Zömük a nyári táborban töltött el egy hetet (1641 fő), a tavaszi és őszi táborban 150 fő vett részt a turnusok egész napos foglalkozásain.

A fentiekén túl számos más konkrét oktatási együttműködés, projekt valósult meg. A Mozaik Gazdasági Szervezet a tanév adott napjain 27 csoportban 562 gyermekkel és 68 fő kísérővel érkezett. Az Innovációs és Technológiai Minisztérium „Fedezd fel Európát!”, az Európai Unió fejlesztéseket a középiskolásokkal ismertető programon 517 diák és 40 pedagógus vehetett részt.

Pedagógusoknak tartott módszertani tréningeken, illetve felnőttképzésben (hallgatói képzések, posztgraduális képzések) 416 fő vett részt az év során. Az ELTE Pedagógia és Pszichológia Karával együttműködve folytatódott a **múzeumpedagógiai szakirányú továbbképzés** állatkerti része. Az ELTE Tanító- és Óvóképző Karral a két éve bevezetett tematika szerint, új feltételekkel folytatódott a **zoopedagógiai módszertani képzés**. Új pedagógiai módszertani képzés: A Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kara **Természetpedagógia képzésén** két tantárgy oktatása is az Állatkert szakembereinek bevonásával zajlott. **Nyári táborok szervezőinek nyílt napját** először tartottuk, a workshopra 30 táborszervező és 59 művelődési ház jelentkezett.

2016 őszétől az ELTE-PPK-val, illetve a Közép-Európai Egyetemmel együttműködve a Varázshegyben kialakított **Gyermeklaborban** a 3-7 éves gyermekek pszichológusok irányította játékos vizsgálatokban vehetnek részt. A kutatások a családok számára biztosítanak játékos ismeretszerzési lehetőséget, egyúttal segítenek megérteni, hogyan tanulnak, és hogyan oldanak meg különféle problémákat a kicsik. 2019-ban összesen 804 gyermek és családja vett részt a 12 játékos tudományos felmérés valamelyikén. **A LEHUA- projekt** során három ország négy oktatással foglalkozó szervezete dolgozott együtt az állatok megfigyelésén és olyan készségek fejlesztését segíti például, mint az empátia, reziliencia, érzelmi intelligencia, tolerancia és együttműködés.

Társadalmi felelősségvállalás, karitatív jellegű rendezvények

Segítettünk halmozottan hátrányos helyzetű csoportok részére az Állatkert által nyújtott páratlan élményeket elérhetővé tenni.

- **VIII. Budapesti Gyermekvédelmi Nap (március 25.)** - az ország egész területéről 12 intézményből érkeztek a csoportok. A rendezvényen összesen 437 fő vett részt, akiknek 26 fő segítette a rendezvény gördülékeny lebonyolítását.

- **Dream Night (2019. június 11.)** Az „Áloméj az Állatkertben” program keretében idén a Vakok Óvodája, Általános Iskolája, Szakiskoláját láttuk vendégül. A zártkörű rendezvényen 80 fő vett részt a programokon, melyet a 56 fő állatkerti kolléga önkéntes munkája biztosított.

- **Szív bajnokai (2019. augusztus 9.)** - Szívbeteg kisgyerekek és hozzátartozóik, Beck Mónika Magyarország Szív Futónagykövetével érkeztek hozzánk.

- **Sérült Gyerekek Napja (szeptember 16.)** - 1992 óta minden év szeptemberében egy hétfői napon teret adunk az ÉFOESZ (Értelmi Fogyatékosággal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége) rendezvényének, melynek keretében az ország sok intézményéből érkeznek sérült gyermekek az állatkertbe. A látogatószám kiemelkedően magas, **8.388 fő** volt.

- **Magyar Máltai Szeretetszolgálat Erzsébetvárosi Nappali Melegedőből** 15 hajléktalant és kísérőiket fogadtuk szeptemberben, akik egész napos animátori vezetéssel sétáltak a Kertben.

Művészeti fókuszpont: zene

Zenés Állatkerti Esték (július 3. – augusztus 14.) A programsorozatban hét jelentős koncert szerepelt. A koncertlátogatók összlétszáma 3.080 fő volt. Egyéb **térzenei és zenés programokat is szerveztünk**: március 20-án a Varázshegy Csillagterében a **„Bach és a gyerekek”** című koncert, 125 fő vett részt; június 29-én az Ormányos Falka fagottzenekar (Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény alapfokú növendékei) **„FagottoZoo”** címmel adtak koncertet ugyanitt; október 13-án egy 50 fős dán ifjúsági zenekar **Hovedgard Skoleorkester** a Főkapu téren adott 50 perces térzenét.

Kiadói tevékenység

A 19. és 20. kötettel folytatódhatott az **„Állatkerti kötetek a természetért”** c. könyvsorozatunk újabb köteteinek megjelentetése a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával: Bankovics Attila tollából a **„Gólyák”** megjelent, és Bajor Zoltán **„Baglyok”** című munkája nyomdába került. **Az Állatvilág** című kéthavi ismeretterjesztő magazin saját lapunk, amelyet a Magyar Természettudományi Múzeummal közösen, NKA támogatással 6 lapszámban adtunk ki. A lapban gazdag állatkerti tartalmat találhat az olvasó. 2019. évben átvettük a kiadói feladatokat.

Önkéntes munkavégzés

Állatkertünk működéséhez nélkülözhetetlen az önkéntes munkatársai rendszer kiépítése és működtetése. Számítalan olyan esemény, helyzet adódik, amikor önerőből, csak saját munkavállalókkal nem tudunk akkora emberi erőforrást biztosítani, amekkorára szükségünk volna, szolgáltatásként megvásárlására pedig nincs elegendő forrásunk. 2019. évben összesen közel 60 fő, rendszeresen dolgozó felnőtt, illetve 22 diák önkéntest foglalkoztattunk.

Rendezvények és rendezvényhelyszínek

Az Állatkert saját szervezésű rendezvényei nagy népszerűségnek örvendenek a látogatók körében. **Az Állatkertek Éjszakája** volt egyik legsikeresebb állatkerti közönségrendezvényünk, amelyre idén **5.718 látogató** váltott jegyet. Idén először csak elővételben értékesítettünk jegyeket, így a beléptetés felgyorsult, és sokkal elégedettebbek voltak.

A Holnemvolt Vár rendezvényeit tapasztalatszerző céllal is tartottuk, hétfői és esti vagy éjszakába nyúló rendezvényekkel. Látható, hogy a záróra utáni szabad téri események kockázata nagy, hiszen rossz időben a legjobb programmal sem lehet mozgósítani. Az események: Tavaszi sokadalom, április 27-28.; Kürtöskalács vígalom május 10-12.; Bábok éjszakája május 24.; Tűz éjszakája, június 28.; Meseszombat, július 27.; Szüreti multság, október 4-6.; Holnemvolt Halloween október 31.; Márton nap, november. 11.; Mikulás a Holnemvolt Várban december 6-8.

Rendezvényhelyszíneket kérő számos korábbi partnerünk újra visszatért (pl. Elektromos Szakszervezet, Honvéd Szakszervezet, Intrum Justitia, T-System, Terézvárosi Önkormányzat). Mellettük újak is megjelentek (pl. ESAB Kelet-Európai régió, Panasonic). A Barlangterem és a Varázshegy mellett a Holnemvolt Vár területe is beléptetett rendezvény helyszíneink közé.

Vizuális információs rendszer, arculat

A nagyszámú információs anyaghoz, valamint az állatgyűjtemény újdonságainak, a fejlesztéseknek a megőrkítéséhez, pályázatokhoz, kiadványokhoz, poszterekhez jelentős fotodokumentációs kapacitás kellett. A fotóarchívum közel 25 ezer képpel gyarapodott, pl. mentett vadállataink repatriálása; állatorvosi beavatkozások; építkezések, állat békák. Közel ezer fotót adtunk át sajtó-,

illetve webes felhasználásra. Grafikai munkák között új, vagy megrongálódott fajtáblák, örökbefogadói táblák, információs, öntapadós fajtáblák, nagyobb méretű táblók, a bejáratokhoz jegyár és nyitvatartás táblák cseréje, készítése összesen több mint 700 egyedi feladatot jelentett.

Új kiállításokat is létesítettünk: a hulladékgyűjtéssel kapcsolatos szemléletformálásra három helyen szelektív hulladékszigeteket alakítottunk ki, illetve interaktív ismeretterjesztő táblákon a plasztikválságot mutattuk be. A Sünispotályban megnyílt a természetvédelmi mentőmunkát bemutató végleges kiállítás, amit európai uniós Interreg támogatással ZOO4NAT projektben megvalósítottunk meg. A projektben még korosztályokhoz illesztetten oktatási segédanyagokat, foglalkoztató füzeteket és pedagógusoknak összeállított, a mentőmunkát és a kiállítást bemutató, sok-sok módszertani ötletet tartalmazó kézikönyvet is készítettünk.

4.-5.TÁRGYÉVI KIEMELT SZAKMAI FELADATOK, SZAKMAI, TUDOMÁNYOS TEVÉKENYSÉG

8.EGYÜTTMŰKÖDÉSEK, NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

ÉLŐ GYŰJTEMÉNY, KIÁLLÍTÁSOK, SZAKMAI KAPCSOLATOK

Állatkertünket a vezető európai állatkertek között tartják számon. **Az állatgyűjtemény** továbbra is Európa egyik legváltozatosabb bemutatója, **2019. december 31-én 896 faj 10445 egyedéből állt.** Az egyedszám közel 20%-kal nőtt a tavalyi év végi adathoz képest, a fajszám negyvennel, főleg a halaké emelkedett, a Cápásuli kapcsán. 135 emlős-, 155 madár-, 132 hüllő-, 33 kétlábú-, 231 hal- és 204 gerinctelen fajnak adunk otthont. A nemzetközi fajmegőrzési programok keretében 2019-ben 40 EEP-s, 31 ESB-s és 6 ISB-s fajt tartunk, ami összesen 77 „programos” fajt jelent.

2019 több jelentős állattartási eseménye közül kiemelendő a rövidcsőrű hangyászsün sikeres szaporítása. Európában velünk együtt mindössze négy intézménynek sikerült. Vombat bébink Hannoverbe került, egyik nőstény óriásvidránk pedig Argentínába egy in-situ visszatelepítési program keretében. Tavalyi szaporulataink között ki kell emelni, hogy hosszú idő után ismét szaporodtak a természetből már kihalt Mhorrgazellák: két borját is felneveltek. Született, kelt idén fiatal vombat, rókakuzu, kuskusz, matakó, éji majom, ázsiai vadkutya (11 kölyök), 3 rókamanguszta, muntyákszarvas, indiai antilop, kapibara (5 vízimalac), aguti, jácintkék ara, borzas és rózsás gödény (3 és 2), batla, pápaszemes pingvin, fekete hatyú, vízityúk, koronás daru. 9 fajnál vagy 150 kicsi hüllő is kelt, a rekorderek a tigrispithonok, 64 óriáskígyócskával. A Holnemvolt Vár újoncainál, a minnesotai törpedisznóknál, a magyar tarka marháknál, gyimesi rackáknál, kameruni juhoknál, törpekecskénél, mangalica sertésnél, tengerimalacoknál, törpe nyulaknál volt szaporulat. Sajnos ezt az évet sem úsztuk meg baj nélkül: beszabadult rókák 12 flamingókat ölték meg szeptemberben, amit ugyan 15 felnevelkedett fiatallal ellensúlyozott a csapat.

Az állatokat továbbra is 2 helyszínen tartottuk, a városligeti Állatkert mellett a Margitszigeti Vadaskertben is. A nagy földrajzi egységekre, óvilági (Afrika, Eurázsia) és újvilági (Amerika, Ausztrália) épülő, ökológiai szemléletű kiállítóterek mellett két tematikus egység (az evolúciót bemutató Varázshegy, és a botanikai gyűjteményi növénykerti térrészek). A Holnemvolt Vár, benne a Hetedhétpalotával, Sünispotállal, Cápásulival bemutató is elnyerte a látogatók tetszését.

2019-ben az alábbi állandó kiállításokat üzemeltette a Fővárosi Állat- és Növénykert: Varázshegy, Újvilági zóna kiállításai, Óvilági zóna kiállításai, Növénykerti különlegességek, Sünispotály Mentőközpont, Margitszigeti Vadaskert, Holnemvolt Vár, Cápásuli. ezek főbb újdonságai, változásai a következők.

A Varázshegy új kiállításai közül említést érdemel a Kolónia Galéria új társas madárpók bemutatója. Az Élet Iskolában a régi „pintyröpdé” megújult, óriás keresztespókokat mutat be. Elkészült a tupaják bemutatója is. A rovargyűjtemény folyamatos szaporulatából kiemeljük az amerikai bojtoslábú óriás keresztespókot, melyet először mutat be európai állatkert, és a kihalás szélén álló atlanti elefántbogarat, melynek lárvái szépen fejlődnek a háttérternyészetben. Beszereztünk két pár bambuszpatkányt, melyek először lesznek láthatók Magyarországon.

Az Újvilági Zóna kiállításai közül az America Tropicánában (a Pálmaházban, Akváriumban és környékén) több fontos esemény történt három nőstény óriás vidránk életében. Alondrát Argentínába küldtük egy in-situ visszatelepítési program keretében. Másik nőstényünk Madridba került, a harmadikhoz onnan egy hím érkezett. 2020 során várhatjuk az első almot. A Lepkekert ismét öt, Costa Rica-ból érkezett bábszállítmánnyal működött. A Pálmaházban kis lajhárunk született, új mérgegyík bemutató épült, és egy vírusfertőzés után elkezdjük karmosmajom állományunkat helyreállítani. A Krokodilházba új hullófajok, köztük kuba krokodilok érkeztek, de az utóbbi projekt a partner hibájából még nem zárult le. A Pálmaház környékére orchideákat, fűszernövényeket, amerikai eredetű haszonnövényeket és télálló szukkulenseket szereztünk be.

Az Ausztrál zónában legnagyobb sikerünk, a rövidcsőrű hangyászsün szaporítása mellett az Európában csak két helyen szaporodó vombatok is kölyköt neveltek, szaporodtak a rókakuzuk, ecsetfarkú patkánykenguruk, kuszkuszok. Háttérternyészetünk 210.400 tücsköt termelt (147.300 állatkerti felhasználás, 63.100 ViperaLife+ program). Megrendeztük az első Echidna (Hangyászsün) Workshop-ot az indonéz alfajt tartó európai intézmények részvételével.

Az Indopacifikus zóna kiállításainál sok új csemete volt a vízidisznóknál és nagy maráknál, fióka keltek a batláknál, skarlát íbiszeknél és jácint aráknál is. Mókusmajmaink új tenyészímje megérkezett, 2020-tól tőle remélünk utódokat. Új-zélandi keáink párba állítása az ivaréret elérésével folyamatban van. Az **India-Ház, Mérgeház kiállításait** tovább színesítettük, a tigrispitonok szülőik általi keltetése, a tojásból való kibúvás, majd a kicsik cseperedése egyaránt látható volt. Kialakítottunk egy kis, látogatóink által vágyott skorpió és egy rovaremésző növényes bemutatót.

Az Óvilági Zóna kiállításaiban továbbra is nagyon népszerűek voltak a gorilla és az orangután kölykök. A **Szavannaházban** megújultak terráriumok és a zebramongúzok belső bemutatója. A **Nagyröpdében** számos helyen átalakult, megújult a röpdé berendezése. A röpdét borító műanyag hálót teljes cseréje szükségessé vált, újabb évre már nem halasztható. A **Nagy-tavon** sikerrel szaporodtak pelikánjaink, s folytattuk az évtizedes természetvédelmi célú ékszerteknős befogadást. A Vízparti Élet Háza mellett megújítottuk az ürge bemutatót, s a sok éve várt átalakítás pályázati forrásból megkezdődött. 2021-re készülhet el, s elsősorban Budapest környéki természetvédelmi területeket, endemikus és invazív fajokat mutatnak majd be.

A Növénykerti Különlegességek esetében (Japánkert és a Nemzeti Bonsai Gyűjtemény, a Sziklakert, a Citrusfélék, a Télálló kaktuszok, a kelet-ázsiai és az észak-amerikai botanikai gyűjtemény) a nagy parkrekonstrukció (2010-13) eredményei egyre jobban látszanak, a növények egyre méreteesebbek, a fák habitusa is a tervezetnek mindinkább megfelel.

A Sünisptályban 2019-BEN REKORDSZÁMÚ összesen 106 állatfaj 2201 egyedét fogadtuk be, ami az újonnan átadott látvány mentőkórház nélkül nem lett volna megvalósítható. A mentőmunkát immár méltó helyen mutatjuk be a nagyközönségnek.

A Margitszigeti Vadaskertben felgyarapított dámvad állomány alkalmas része a Holnemvolt Várba átkerült, ahol nagyszerű simogató programot kínálunk a kisgyermekes családoknak. Hoztunk két fiatal ünőt az előregedett anyaállomány pótlására. A Margitszigeten tovább folytatódik a mentőmunka keretében megmentett, de önálló szabad életre már képtelen, értékes állatfajok tartása és bemutatása a nagyközönség számára. Tavaly két mentett, de nem szabadon engedhető gólyapár is felnevelte a fiókáit, amelyeket azután a Hortobágyon repatriáltunk.

Állataink gyógyászata hatalmas feladat. A belgyógyászati és prevenciósi munka részeként mintegy **600 esetben került sor röntgen-, vér- vagy egyéb laboratóriumi (például bélsár) vizsgálatokra.** Nagy lépés volt az új digitális, hordozható röntgenkészülékünk és az ZOO4NAT projekt kapcsán ultrahang készülékek beszerzése. A sebészeti munka során madarak, hüllők és kisemlősök esetében sikeres lágý- és csontsebészeti műtétek sokaságát végeztük el.

Az egy nap – egy állatorvosi tréning modell keretében oroszlánfókák, elefántok, orángutánok és orrszarvúak mellett a paletta kiegészült a jegesmedvék orvosi tréningjével is, így 2019-ben már képesek voltunk éber állapotban történő vérvételre is ebben a fajban. A szélesszájú orrszarvúaknál továbbra is rutinfeladat a vérminták gyűjtése, ciklusdiagnosztika céljából ez már csak a Layla nevű nősténynél történik heti rendszerességgel. Az elefánt herpesz (EEHV) betegség lehetőség szerinti szűrését az állatapolókkal együttműködve megoldottuk, így a tavaly novemberben 2 éves Arun nevű elefántbikánkból most már hetente tudunk vért venni, amelyből vérkép vizsgálat (monocyta és thrombocyta szám számlálás) és qPCR vizsgálat történik a vírus kimutatására.

A hazai védett állatfajokkal kapcsolatos, országos szinten is vezető helyen álló mentőmunka, idén minden eddigig meghaladó mennyiségű mentett állatot jelentett elsősorban április és szeptember között. **2019-ben abszolút rekord született, mert az év során összesen 106 állatfaj 2201 egyedét mentettük.** Madarakból 956 egyed (78 faj), emlősökből 1010 állat (19 faj), míg hüllőkből és kétélűekből 235 egyed (12 faj) került be. A felgyógyított állatok repatriálása volt most is a végső cél, amit komoly szakmai felkészültséggel és odaadással végeztek kollégáink. Egyes állatmentéseink és repatriációink nagy figyelmet kaptak (például a 3 vadmacskakölyök, a mérgezésből felgyógyított parlagi sas, vagy a lábtörésből gyógyított kerecsensólyom). A legsikeresebb visszatelepítés a Kassai Állatkerttel közösen történt a Bükki Nemzeti Parkban. A fajok közül idén a keleti sünök foglaltak el vezető helyet. A 600 mentett egyed majdnem a duplája a tavalyinak! Fekete rigóból is 146 példány, illetve széncinegéből is 159 madár jött be hozzánk; nagyon sok volt a házi rozsdafarkú is (70 egyed). 2019-ben összességében közel 250 különböző fajú denevért láttunk el és nagy előrelépés történt a kölyök denevérek felnevelési protokolljának összeállításában is. A fokozottan védett fajok közül 13 fehér gólya, 1 fekete gólya, 2 rétisas, 1 parlagi sas, 6 füleskuvik, 1 vándorsólyom és 1 kerecsensólyom érkezett.

A Hortobágyi Nemzeti Parkkal fennálló szerződés alapján állatorvosaink látják el a HNP górési madárrepatriáló telepének állategészségügyi felügyeletét, a Malomházi Állatparkban zajló gyógyászati munkát, illetve segítséget adnak Przewalski-lovak szállításánál vagy kezelésénél, ha altatásra van szükség. Több állatorvosi feladatot vállalunk természetvédő programokban (pl. viperák, haragos siklók telemetriás beavatkozásai).

A PARK ÉS A NÖVÉNYKERT HELYZETE 2019-BEN

11.700 m² park és gyepfelületet ápoltak kollégáink folyamatosan és a kiszolgáló zóna további kb. 1 hektárján végezték a fák karbantartását, a Kert napi takarítását, tisztítását, a játszóterek kezelését. Mindezt 11 kertésszel és 6 kerttakarítóval biztosítottuk. Ahhoz, hogy minden nap barátságos és esztétikus látvánnyal fogadhassuk az ide látogatókat, mintegy **11.200 egy és kétnyári növényt** ültettek el. A növénytakaró rendszeres locsolását gondozását **3.940 fm** automata öntözőrendszer

és 3.220 fm csepegtető rendszer biztosította. Számos régi, elvadult parkterületet újítottunk fel. Kis foltokban folytattuk a növénycsoportjaink ifjítását, cseréjét, így kertünk egyre zöldebb, virágosabb képet mutat. Meghosszabbítottuk a vízínövények bemutatója melletti romantikus ösvényt.

A növényvédelemre kiemelt gondot fordítottunk. Mind a vadgesztenye aknázómoly és a hozzá társuló guignardiás-betegség, mind a platánok csipkésposloskája és a vele együtt megjelenő apiognomóniás-betegség ellen is fővárosi szinten is példásan védekeztünk, fáinkon még október elején is voltak ép, egészséges levelek. **A faápolások is folytatódtak.** Valamennyi koros fánkat évi két alkalommal átvizsgálják kertészeink száradékok, odvak, aránytalan súlyeltelodások és szinte láthatatlan perforációk után kutatva, hogy ne fordulhasson elő nálunk olyan baleset, mint más helyeken, tavaly például a Szegedi Vadasparkban. Minden felfedezett lehetséges veszélyhelyzetet szakszerű faápolással hárítanak el, így a tisztaság mellett a biztonságos árnyat is igyekszünk megadni.

Az országos jelentőségű természetvédelmi területi részen a meglévő élőhelyi- és géncentrum-gyűjtemények folyamatosan gyarapszanak a területi korlátok ellenére, de a tavaly funkcióváltással létrehozott két újat, páfrányok és hazai rózsák gyűjteményét is tovább bővítettük. Több mint 60 védett, fokozottan védett növényfajunk egyedeinek összesített eszmei értéke megközelíti a félmilliárd forintot. Fás szárú állományunk monitorozását folyamatosan végezzük. Új szubmediterrán, szubtrópusi kataszterünk szerint 234 nagyméretű dézsás növényt gondozunk. Fakataszterünkhöz faápolási lapjain minden elvégzett munkát dokumentálni tudunk.

A 8 játszótér rendben tartása is a Kertészet feladata. A Holnemvolt Várban 4 (Szép Miklós, Óriássisak, Favár, Manófalvak) a hagyományos területen szintén 4 játszótér (Koralltenger - Bálnás, Energia - Krokodilos, Bumeráng, Varázshegy) várja a gyermekeket. A növénykerti munkatársaink is közreműködnek oktatási-ismeretterjesztési és oktatási, sőt felsőoktatási feladatok ellátásában is. Népszerű Légyott programot tartanak a szezon minden napján a látogató közönségnek.

9. MARKETING, PR

Reklámkampányok, PR és sajtómunka terén az alapvető állatkerti értékekre épülő, az alábbi három pilléren nyugvó imázsépítő kommunikációs stratégiát alkalmaztunk: környezettudatos életmóddal kapcsolatos szemléletformálás; vadállatmentő munka bemutatása; élményközpontú programkommunikáció. A 2019-es évi kommunikációs tevékenység számokban összefoglalva: **21 marketingkampány, 39 sajtóközlemény, 20 sajtóesemény, 42 saját készítésű videó, 163 honlaphír, 271 Facebook poszt, 11 hírlevél.**

Az online kommunikációban az Állatkert által tartalomfejlesztéssel ellátott felületek „médiatulajdonosi” helyzetbe hozták az Állatkertet, a saját felületeken folytatott sikeres kommunikáció segít a médiaköltéseket rendkívül alacsony értéken tartani, amit az is segít, hogy az év során megújult kommunikációs team gyakorlatilag belső ügynökségként dolgozik. **Az Állatkert honlapját 922.353 látogató** kereste fel, ezzel 3.814.358 oldalletöltést generálva. Facebook oldalunkra 259 bejegyzést helyeztünk ki, rajongótáborunk organikus fejlődéssel 173.480 követőre nőtt, ami kimagasló nemzetközi állatkerti viszonylatban is. Instagram oldalunkra hetente 2-3 alkalommal posztolunk új tartalmat, 42 saját állatkerti kisfilmet készítettünk. Követőinek száma itt megduplázódott, 9090 fő.

Szponzoráció, üzleti együttműködések terén jelentős cégekkel folytattunk sikeres együttműködést. A Magyar Turisztikai Ügynökség által szervezett „Hol van Kajla” kampányhoz is csatlakoztunk. Életre hívtuk az „Állatkert Zöld Körét”, amely egyfajta különleges üzleti klubként kíván majd működni, amelyben az Állatkert cégekkel környezet- és természetvédelmi projektekből tudnak egymással együttműködni. Az intézmény bevétele Szja 1 %-os felajánlásokból a 2018. adóév alapján 21.3 millió Ft volt, az előző évit jóval meghaladó.

10. KÖLTSÉGVETÉS, GAZDÁLKODÁS, ÜZEMELTETÉS

A takarékos gazdálkodásra irányuló intézkedéseink hatékonyak voltak és a szolgáltatás színvonalának megtartása mellett sikerült eredményesen működni, jóllehet számos karbantartási, felújítási munkát és beszerzést ebben az évben is el kellett napolni. A 2011-2017 években elvont, összesen mintegy 2 milliárd Ft fenntartói támogatás miatt a szigorú takarékoskodás több éve folytatódik a Kert területén, amit az új területeken zajló fejlesztések nem kompenzálnak. Ez a forrás nem került visszafizetésre, ma már sokkal nagyobb érték hiányzik az ingatlanok állagából. 2019-ben jelentősen növeltük a belépőjegy-értékesítést, de ez a forrást a később bemutatott tervezési hiba miatt nem későn állt rendelkezésre.

BEVÉTELEK. A Fővárosi Állat- és Növénykert 2019. évi eredeti előirányzata 32.094.793 eFt volt és az év során a felügyeleti szervei módosítások eredményeként 1.469.153 eFt összegű előirányzat módosítással 33.563.946 eFt-ra nőtt. Az Intézmény 2019. évi összes bevétele a tervezett összeg 78 %-a volt, míg az előző év azonos időszakához képest 162 %-kal magasabb összegben teljesült. Az összes bevétel 84 %-a irányítószervi támogatás, 16 %-a az intézményi bevétel volt. Az irányítószervi támogatás kiugróan magas arányát az Intézmény nagyberuházásaival összefüggő, felhalmozási célú támogatási és Áfa finanszírozási összegek indokolják.

A működési bevételek 69%-a szolgáltatások ellenértékéből származott, amely a tervezetthez képest 14%-kal magasabb összegben teljesült és 16 %-kal volt magasabb az előző év azonos időszakának teljesítési adatainál. A szolgáltatások legjelentősebb tétele a belépőjegyek értékesítéséből származó bevétel. A 2019. évi szolgáltatások ellenértéke 1.836.178 eFt volt, amely 137.990 eFt-tal volt magasabb az előző évinél.

A *szolgáltatások bevételei* között még a *bérleti díjakból* származó bevétel, vendéglátó és kereskedelmi tevékenységre alkalmas helyiségek és pavilonok bérbeadásából származó bevételek, illetve az év során jelentkező igények az Állatkertben tartandó rendezvények helyiség bérleti díja kerül itt elszámolásra. A *továbbszámlázott szolgáltatások* soron a bérleti szerződésekben foglalt közüzemi díjak használatának térítését számoltuk el. *Áfa bevételeket* az eredeti előirányzathoz képest mintegy 13 %-kal magasabb összegben teljesítettünk. A *készletértékesítés* bevétele a tervezetthez képest magasabb, és az előző évi teljesítési adatokhoz viszonyítva is növekedést mutat. Ez évben az állat- és növényeladás 944 eFt volt, a zoo-csemege értékesítés teljesítése 11.695 eFt. *Egyéb működési bevételek* között nagy részben az előző évi víz- és csatornadíj jóváírás került elszámolásra.

Központi, irányító szervei támogatás alakulása

<i>Megnevezés</i>	<i>Eredeti ei. (eFt)</i>	<i>Módosított ei. (eFt)</i>	<i>Teljesítés (eFt)</i>
működési célú	975 546	1 355 078	1 094 823
felhalmozási célú	29 034 971	28 759 971	15 826 728
Összesen:	30 010 517	30 115 049	16 921 551

Támogatások államháztartáson belülről 3.600 eFt, míg átvett pénzeszközökből 89.498 eFt teljesítés történt: Működési célra 3.600 e Ft a *Nemzeti Kulturális Alaptól* könyv- és lapkiadásra, átvett

pénzeszközök összesen 89 498 e Ft összegben érkeztek. Működési célra 23 434 e Ft (Szja 1%-os felajánlásból 2017 és 2018. évi forrás), valamint a LEHUA pályázatból. Felhalmozási célú forrás 66 064 eFt, nagy része a Vadászati Világkiállítás támogatásából (64 000 e Ft).

A jóváhagyott pénzmaradvány 359.949 eFt összegéből az év során a teljes összeg felhasználásra került. Működési célra 282.066 eFt-ot, felhalmozási célra 77.883 eFt-ot fordítottunk.

A 2019. ÉVI KIADÁSOK 61 %-kal maradtak alatta a tervezett összegnek (a felhalmozási kiadás lassabb felhasználása miatt), ugyanakkor 145 %-kal magasabb összegben teljesült az előző év azonos időszakához képest. Az összes kiadás 16 %-át működési kiadásokra, 84 %-át felhalmozási kiadásokra fordítottuk. A működési kiadások tényleges összege 1 %-kal haladta meg az eredeti előirányzatot és 45%-kal volt magasabb a 2018. évi teljesítési adatoknál.

Működési kiadások között a dologi kiadások teljesítése 3%-kal magasabb a tervezett szintnél és 121 %-a az előző év azonos időszaki értékének. Az előző évekhez hasonló mértékben a készletbeszerzés közel kétharmadát, 64 %-ot az állatállomány takarmányozására fordítottuk, a takarmánykiadások hasonlóan alakultak az előző évhez képest.

A készletbeszerzések további tételei az intézmény üzemeltetéséhez kapcsolódnak. Többek között az állat- és növénybeszerzés (9.456 eFt), szakmai anyagok (600.000 eFt), üzemanyag (8. 531 eFt), irodaszer (6.756 eFt), munka-és védőruha (10.829 eFt), illetve karbantartáshoz szükséges anyagok, szerszámok (28.522 eFt) kiadásait mutatják. A szolgáltatások igénybevételére fordított kiadások az eredeti előirányzathoz képest 15 %- kal, míg az előző évi teljesítési adatokhoz viszonyítva 42 %-kal magasabb összegben teljesültek. A szolgáltatásokra fordított összes kiadás közel 21 %-át közüzemi díjakra költöttük, ez alacsonyabb az előző évinél. A szolgáltatási kiadások mintegy 17 %-át az ingatlanok, gépek, berendezések és járművek karbantartására fordítottuk 169.875 eFt összegben.

Az Áfa kiadások 11 %-kal magasabbak az eredeti előirányzatnál, az előző évi teljesítési adatokhoz képest 12 %-kal voltak magasabbak. Az egyéb dologi kiadások összege 22% magasabb (100 %) az előző évinél, az eredeti előirányzatnál kevesebb. Ezen kiadások között elsősorban a szezonális munkaerő kölcsönzésére, a dolgozók továbbképzésére fordított, illetve a közbeszerzési hirdetményekkel, az igazgatási szolgáltatási díjakkal, továbbá a belföldi tagsági díjakkal kapcsolatos összegek kerülnek elszámolásra. Itt jelennek meg a különböző fizetési módokhoz kapcsolódó kezelési költségek, is mint pl. bankkártya, utalványok.

A készletbeszerzések további tételei az intézmény üzemeltetéséhez kapcsolódnak. Többek között az állat- és növénybeszerzés (9.456 eFt), szakmai anyagok (600.000 eFt), üzemanyag (8. 531 eFt), irodaszer (6.756 e Ft), munka-és védőruha (10.829 eFt), illetve karbantartáshoz szükséges anyagok, szerszámok (28.522 eFt) kiadásait mutatják.

A szolgáltatások igénybevételére fordított kiadások az eredeti előirányzathoz képest 15 %- kal, míg az előző évi teljesítési adatokhoz viszonyítva 42 %-kal magasabb összegben teljesültek. A szolgáltatásokra fordított összes kiadás közel 21 %-át közüzemi díjakra költöttük, ez ugyan alacsonyabb arány az előző évinél, de az emelkedése +10%, 230 533 eFt-ról 253 446 eFt-ra. A szolgáltatási kiadások mintegy 17 %-át az ingatlanok, gépek, berendezések és járművek karbantartására fordítottuk 169.875 eFt összegben. Az Áfa kiadások 11 %-kal magasabbak az eredeti előirányzatot, míg az előző évi teljesítési adatokhoz képest 12 %-kal voltak magasabbak.

Az egyéb dologi kiadások összege 22% magasabbak az előző évinél, az eredeti előirányzat alatt maradtak. Ezek között elsősorban a szezonális munkaerő kölcsönzésére, a dolgozók

továbbképzésére fordított, illetve a közbeszerzési hirdetményekkel, az igazgatási szolgáltatási díjakkal, továbbá a belföldi tagsági díjakkal kapcsolatos összegek kerülnek elszámolásra, valamint a különböző fizetési módokhoz kapcsolódó kezelési költségek, is mint pl. bankkártya, utalványok.

Felhalmozási kiadások teljesítési adatai 44 %-kal alacsonyabbak a tervezettnél és az előző év azonos időszakának adataihoz képest pedig 156 %-os teljesítést mutatnak.

Céljellegű beruházások között a legnagyobb felhasznált tétel a Pannon Park, 15 671 899 e Ft. Továbbiak: Pannon Park-Mesevár kieg. beruházások 10 044 e Ft, Mesevár-Mesepark 1 281 eFt, Elefántház rekonstrukció 99 984 eFt, a Nagyszikla héjazat rekonstrukció 40 000 e Ft összegben teljesült.

Egyéb nagyobb fejlesztési projektek pályázatai között Kassai Állatkerttel partnerségben elnyert pályázat *Interreg V-A Slovakia-Hungary Cooperation Programme SKHU / 1601, „Slovakian and Hungarian Zoos for the Conservation of Native Fauna along the border regions” (ZOO4NAT)* címmel. 2017. decemberében Intézményünk megkötötte a támogatási szerződést és 2018. január 1-vel megkezdte, majd 2019-ben befejezték a projekt megvalósítását. Állatkertünk 673,35 EUR-nak megfelelő (közel 212 MFt) összegű forrást kapott.

Intézményi beruházások között szellemi termékek beszerzésére 18 101 e Ft, Informatikai gép, berendezés, felszerelés beszerzésére 26 595 e Ft, Gépek, berendezések, felszerelésekre 63 818 e Ft, Kisértékű gépek, berendezésekre 13 014eFt, Ingatlan beruházásra 175 533 e Ft e Ft jutott.

FELÚJÍTÁS, BERUHÁZÁS: PROBLÉMÁK. 2019-ben a legnagyobb gondot az jelentette, hogy a meglévő kiállítások korszerűsítését, átalakítását, új elemekkel gazdagítását, illetve a hagyományos terület technikai elmaradásainak kezelését, a nagy értékű tárgyi eszközök beszerzését a korábbi években minimálisan szükségesnek bizonyult ütemben terveztük folytatni, de ez a folyamat nagy nehézségekbe ütközött. Az Intézmény a Fenntartó felé tételesen számos új beruházási és felújítási feladatot jelzett, és kért ezekre céljelleggel forrást 2018 őszén, de nem kapott, csak a már több éve zajló szóló beruházások folytatása került a költségvetésébe (pl. Pannon Park, Elefántház, Nagyszikla). A negatív hatást tovább fokozta az a tervezési hiba, amely miatt a FÁNK költségvetését úgy fogadta el márciusban a Fővárosi Közgyűlés, hogy a saját beruházások során nem volt forrás. Ennek oka az volt, hogy a FÁNK – számítva a Fenntartótól céljelleggel igényelt beruházási és felújítási tételek elfogadására – saját beruházási és felújítási során nem szerepeltetett forrást a költségvetési javaslat tervezésekor 2018 novemberében. A Fővárosi Közgyűlés a FÁNK költségvetését azonban úgy hagyta jóvá, hogy a fenntartói céljellegű beruházások és felújítások között végül csak az igényelt tételek töredéke, a korábbi évekből áthúzódó tételek jelentek meg, több tucatnyi egyéb feladat nem.

Jeleznünk kell ezt a problémát, mert látható, hogy a több lépcsőn és több szinten zajló tervezés során bármikor állhat elő hasonló helyzet, ami az költségvetési szövet végül megoldhatatlan helyzetbe sodorja. Hiszen az Áht. szerint a „*költségvetési szerv vezetője felelős a közfeladatok jogszabályban, alapító okiratban, belső szabályzatban foglaltaknak megfelelő ellátásáért, valamint a költségvetési szerv számára jogszabályban előírt kötelezettségek teljesítéséért*”. 2019-ben a FÁNK-nál egy olyan helyzet állt elő költségvetés tervezési hibája miatt, amikor cselekvési kényszerek nyomása alatt vagy a közfeladatok jogszabályban, alapító okiratban, belső szabályzatban foglaltaknak megfelelő ellátása, vagy a költségvetési szerv számára más jogszabályban előírt kötelezettségek teljesítése között kellett választani. Az intézmény a költségvetés elfogadását követő héttől kezdve szorgalmazta annak módosítását, majd több alkalommal ismételt kezdeményezte a saját beruházási és felújítási sorok kiegészítését, ami elhúzódó hivatali eljárás után történt csak meg, és végül az év zárásakor került jóváhagyásra. Ezért az eszközök, épületek és más létesítmények állaga, az üzembiztonság szintje

tovább romlott, aminek már látható hatásai és komoly műszaki és biztonsági kockázatai vannak.

A rendkívüli, üzembiztonságot fenyegető helyzetekben így is meg kellett egyes saját fejlesztési feladatokat oldani, hiszen a közfeladatokat jogszabályban, alapító okiratban, belső szabályzatban foglaltaknak megfelelően el kellett látni. A szükséges töredékét végeztük csak el az év végéig, különösen olyan munkákat, ahol élet- és balesetveszély, működési havária, vagy komoly vagyonszűrés kockázata állt fenn, ezek között kiemelten olyan eseteket, ahol az élő gyűjtemény életfeltételeinek fenntartása, a nagy értékű állomány életben tartása ezt megkövetelte, tehát elmaradásuk esetén a közfeladatok ellátása sérült volna, vagyonszűrés történt volna.

A fentiek miatt a szükségletekhez képest töredékes számban elvégzett saját fejlesztések között például a következő típusú ügyek szerepeltek. Az egyik legnagyobb tétel volt, hogy januárban az Ausztrál zónában működésképtelenné vált egy kb. 50 méteres, 1910 körül létesült csatornaszakasz, amivel az alapfeladatok megfelelő ellátása jelentős területen veszélybe került. Vis-majorként is bejelentettük a Főpolgármesteri Hivatalban, de eredménytelenül kértünk rá támogatást, végül a tönkrement csatorna kiváltását saját forrásból kellett elvégezni. Az állattartó helyek esetében is merült fel néhány szükséghelyzet, amely intézkedést követelt az alapfeladatok ellátása érdekében. A Szavanna kifutó és a Margitszigeti Vadaskert karámjainak, állatházainak, kiállításainak faszerkezeteinél a faanyag korhadása állatszökés, baleseti sérülés kockázatát jelentette, a legrosszabb részek felújítását elvégeztük. Megtörtént az emiatt bezárt Krokodilház balesetveszélyessé vált, korhadt faszerkezeteinek felújítása is. Elkezdtük az Ausztrálház tető héjazatának cseréjét is, de csak egy részén végeztük el, ahol a legrosszabb beázások és a leeső cserepek okozta balesetveszély volt. A flamingóknak a hideg beállta előtt telelőhelyét kellett kialakítani, hogy életük ne kerüljön veszélybe. Évekig tartó várakozás után a takin EEP koordinátortól ajánlást kaptunk tenyészcsoporthoz tartására, amennyiben a kifutót a csoportnak alkalmassá tesszük, amit csak a nyár során lehetett. Az üzemeltetési gépek, járművek, berendezések évre esedékes cseréjét csak egyes elkerülhetetlen esetekben tettük meg, pl. amikor egy gép végleg felmondta a szolgálatot. Így a jelenleg legnagyobb élő gyűjteményi egységet befogadó Pálmaház 20 éves, elöregedett, szakértők szerint bármikor működésképtelenné váló kazánjait a fűtési szezon előtti utolsó pillanatban sikerült korszerű, kisebb költségekkel működő új rendszerre cserélni.

Folytatódott a Nagyszikla héjazat, és az Elefántház több év alatt megvalósuló rekonstrukciója. Utóbbi esetében nemcsak a szigetelési hibákat hátrították el, és az elkorhadt tetőleceket cserélték már a tetőzet nagy részén, hanem felkerültek a kék mázas új cserepek is a málló, mázhiányos régiók helyett, ami a Kert városképi szempontból talán leglátványosabb épületének megjelenését nagyban javította. Esetenként a külső megrendelés helyett saját munkatársainknak sikerült kisebb fejlesztést is megvalósítani, itt a leglátványosabb eredmény, hogy a Holnemvolt Várba kiköltözött állatsimogató üresen álló helyén gyerekcsoportok, családok számára Piknik Parkot létesítettünk.

A dologi kiadásoknál érzékelhető az, hogy egyes fontos szolgáltatások és készletbeszerzések árszintje megnövekedett, ami szűkíti azt, hogy elegendő forrás legyen a tervszerű karbantartásra. Például míg a villamos energiafogyasztás, a termál hő és a vízfelhasználás költsége az előző évihez képest alig változott, a gázfogyasztás költsége 2019. évben, az előző évihez képest 9 %-kal nőtt.

A korábbi évek alacsonyabb fenntartói támogatása okozta forráshiány miatt az elhalasztott fenntartási, karbantartási feladatok töredékét sikerült megoldani, és újak is nagy számban jelentkeztek. Az ingatlanállomány állagromlása egyre aggasztóbb jeleket mutat.

ÜZEMELTETÉS - Területkezelés

A Fővárosi Állat- és Növénykert területe a Hungária telephellyel, a MÁV-tól kölcsönzött és a felüljáró alatt használt területtel együtt kb. **18 hektár**. (A Hungária krt. 219. sz. alatti karantén és háttérkertészet területe 3.805 m². Bérleményként igénybe vesszünk a MÁV-tól 1926 m² telekrészt, (mely a két terület közötti közlekedést szolgálja, és vagyonrendezése előrehaladt). Gazdasági háttérként hasznosítjuk (elsősorban tartalék és használt anyagraktár, hulladékgyűjtés és tárolás céljára) a Hungária felüljáró alatti területet (kb. 2.300 m²). A Tatai Úti MÁV telephelyen is bérlünk raktárhelységet, melynek mérete 565 m². A Városligetnél működtetett összes terület **190.319 m²**, amin felül még a **Margitszigeti Vadaspark 6.091 m²-es területét is kezeljük**.

Ingtatlanok jó állapotban tartása, saját beruházások és felújítások szervezése

A karbantartási igényekre 787 munkalap került kiadásra 2019-ben a BÉTAVIR rendszeren keresztül. Az üzemeltetési körzeten belül **jelenleg 5 fő a szakmunkások létszáma**, akik a Kert napi karbantartó üzemeltetési feladatait biztosították. A nagy és növekvő mértékű feladatokat szakember gárdánk csak részben tudja elvégezni, ezért közbeszerzés útján külső vállalkozókat is jelentős kapacitással igénybe vettünk, ami több dologi kiadást és szerződést hozott, és az irodai szervező, gazdasági kapacitásokat tovább terhelte. A legnagyobb gond, hogy a szakmunkás létszám az elmúlt két évben egyre csökkent az elvándorlás miatt. A megmaradt 10 álláshelyből egyre több, tavaly 3-4 hosszú időn át üres volt, mert a közalkalmazotti bérezés szintje miatt nem tudjuk munkatársainkat megtartani, és álláshirdetéseinkre nem találunk a meglévő fizetésekkel belépő munkaerőt. **Ez nagyon komoly üzemeltetési, sőt olykor biztonsági kockázatként jelent meg működésünkben, a hétvégi műszaki ügyeletet alig lehet biztosítani.**

A 2019. évi pénzügyi források nem tettek lehetővé nagyobb szabású karbantartó, beruházási és felújítási munkák elvégzését, ez alól kivételt képez a Pálmaházi gázkazán csere mintegy 60 M Ft. értékben. Az egyéb elvégzett jelentősebb munkák például a következők voltak: padok, székek, korlátok javítása és festése, flamingó telelő állattartó hely kialakítása a Lovarda területén, elefánt kifutóban medence tolózár cseréje, szavanna kifutóban kerítés és karámrendszer korhadt faelemek cseréje, Ausztrál ház előtt csatorna kiváltása, Margitszigeti Vadaskertben állattartó helyek és híd faszervezet gyártási munkák, Fácánház kútvíz hálózat javítási munkái, Xantus ház langur állattartó hely feletti részén tető javítás, Sárkányház előtti kerítés javítás, Dél-Amerika külső röpde üvegfal betekintő javítása, Pálmaházban csigalépcső karbantartási és festési munkái, Főbejáratnál vakolat és a tetőn vízelvezetés javítása, Emberszabású házban vakolat javítási munkák, Orrszarvú kifutó területén rönkfa oszlopsor acélelemekkel történő magasítási munkái, Cápasuli műgyantázási munkái, Katta-ház bejárati ajtó cseréje, Gázfogadó épület karbantartási munkái, Pingvin kifutó berendezési munkái, vízvezeték felújítás csőtörés miatt, Gorilla kifutó villanypásztor elemeinek cseréje, Gundel cukrászda átemelő szivattyúk cseréje, faápolási munkák, Hungária telephelyen a fóliasátoron fedőanyag csere, 1 db. elektromos jármű (minibusz) beszerzése a tönkrement helyett. Céljellel, fenntartói forrásból folytatódott az Elefántház rekonstrukciója (tetőcserép cseréje újabb részeken), Nagyszikla kéreg felület impregnálása.

Az informatikai feladatokat **3 fő informatikus látja el**, 2019-ben pl. az alábbi jelentős feladatokkal tűzfal szoftver beszerzés, távoli hozzáférés biztosítása, 20 db. számítógép és laptop, 100 db mobiltelefon beszerzés, új bérlet rendszer kialakítása (papír alapú helyett elektronikus formátum), egységes beléptető rendszer megvalósítása, WIFI rendszer cseréje, nagyobb lefedettség biztosítása, Intézményünket lefedő 1:500 méretarányú digitális alaptérkép állomány folyamatos aktualizálása.

Energia és közmű felhasználás a 2019. évben

A rezsiköltségek (energia és közműdíjak) alakulása kisebb részben pozitív, nagyobb részben veszélyes tendenciákat tükröz. A felhasználás összköltsége 2019. évben a folyamatos

monitoring és takarékosági intézkedések eredményeként 217 millió Ft volt (2018. évben 223 millió Ft). Az energia költségek 2000-ben még „csak” 60 millió Ft körül voltak. Ez másfél évtized alatt több mint három és félszeres emelkedés, abszolút értékben kb. 150 - 200 millió Ft! Ez elsősorban az árváltozások hatása, de a villamos energiafelhasználás növekedése is jelentős mértékű volt.

Intézményünk összes közmű felhasználási költsége 2019. évben 3,2 %-kal csökkent az előző évhez képest. A közműköltségből **az energia költsége 7,4%-al csökkent**, ami elsősorban a hőenergia felhasználásban a termálhő arányának növekedése okozott. 2019-ben a közmű- és energiafogyasztási adatok az alábbiak szerint alakultak:

Év	Villamos energia		Földgáz		Termálhő		Víz-csatorna		Termálvíz	
	[kWh]	[Ft]	[nm ³]	[Ft]	GJ	[Ft]	m ³	[Ft]	m ³	[Ft]
2019	3 413	86 446	413	42 203	15	16 002	132	67 662	3	4 095
	915	310	266	302	407	277	500	041	569	726

ÜZEMELTETÉS - A látogatók komfortjának biztosítása, rend, tisztaság, biztonság

Kerttakarítóink a szemetes edényekből 2019-ben **176** tonna kommunális hulladékot gyűjtöttek össze. A kommunális hulladék elszállítási költsége erre az időszakra nettó **12,7** M Ft-ot tett ki. Az ATEV elszállított az év során **15.477** kg állati hulladékot, ezen kívül gondoskodtunk **379.500** kg szerves trágya elszállításáról is. A **takarítási** tevékenységet szintén az Opus Kft. biztosította, ezen belül pl. a rendezvényterek, a könyvtár, az irodák takarítását, és a nyilvános illemhelyek üzemeltetését végezték el. **A látogatók kényelmét szolgálta**, hogy a Kertben már **337** darab kerti padon és **97** darab kerti széken foglalhattak helyet, ha séta közben pihenni akartak. Rendezvényekre további **900** darab szék állt rendelkezésünkre. **Intézményünk őrzés-védelmi** feladatait az Opus Kft. biztonsági szakcég látta el, jelentős zavaró események nélkül.

Vendéglátási rendszerünk keretében 15 helyen szolgálják ki étellel-itallal a vendégeket: **2** nagyobb kapacitású gyorsétterem (Barlang és Kisgömböc), **2** utcára is kiszolgáló cukrászda (Főkapu, Lovarda), **1-1** cukrászműhely (HNVV), lángossütő (Kisszikla), kürtőskalácsos (Oroszlán), pizza sütő (Ausztrál), kávézó-grillező (Pálmaház), pékség (Sercli), és **5** vegyes profilú büfé (Fácánteras, Bivaly Bár, Mérgesház, Titokpince, Margitszigeti Vadaskert) biztosított nagyon széles és sokféle fizetőképességhez alkalmazkodó étel és ital kínálatot. Ezekon túl látogatóink számára Kerten belülről elérhető a Bagolyvár és a Gundel éttermek szolgáltatásai is. Ajándékboltot **2** helyen üzemeltetett az Állatkerti Alapítvány, amely az elektromos sétabuszt is működtette.

Fontos komfort-elem, hogy összesen 9 helyen találhattak nyilvános WC-t a látogatóink: a Főkapu cukrászdában, az Akváriumnál, és a Bálnás játszótérnél, a Varázshegyben, a Kissziklában két helyen is, a Holnemvolt Várban a Hetedhét Palotában (6 helyen), a Kézműves Udvarban és a Lovardában álltak vendégeink rendelkezésére. Ezekben darabonként 10-20 „könnyítési pontot” kellett működtetni, takarítani, felügyelni, öblítő és lefolyó berendezéseiket szerelni. **Az Állatkertben egyidejűleg 160 látogató tud egyszerre illemhelyet használni**, valamint a szétagolt háttér-létesítményekben plusz 96 fő dolgozó. Ezen kívül 4 WC-mosdó helyiség áll a **mozgássérültek** rendelkezésre, és **4 helyen működnek baba-mama (papa) szobák**, ahol zavartalanul lehet pelenkázni, szoptatni, etetni is a legfiatalabb látogatóinkat (a Varázshegyben, a Főkapunál, a Pálmaházi Akvárium mellett, és a Kézműves Udvarban).

11.HUMÁN ERŐFORRÁS, SZERVEZETI VÁLTOZÁSOK

2019-ben is a legnagyobb gondot jelentette, hogy a FÁNK dolgozóinak keresete jelentős mértékben elmaradt az országos, és még inkább a fővárosi átlagkereset szintjétől. Ezért nem, vagy nehezen pótolható, kvalifikált szakemberek távoztak az év folyamán. Az alacsony keresetek miatt 2019. végéig nem állt meg a kvalifikált munkaerő kiáramlása.

2019-ban **az előző években szokásos szintnek a több mint a duplájára növekedett a kilépő dolgozók száma**, 41 fő munkavállaló lépett ki az Intézményből. Magas a kockázata annak, hogy a fejlesztések üzembe állításával a munkaerő felvételének és megtartásának gondjai tovább fokozódhatnak. A FÁNK a Pannon Park üzembe állításának ütemezésére kidolgozott humán erőforrás fejlesztési javaslatot benyújtotta a Fenntartónak, és annak egy részéről a 2019-es költségvetéssel együtt született az adott évre szóló döntés. A közalkalmazotti létszám 2019. január 1-jén 213 fő, 2019 március 1-jén 233 fő, 2019. július 1-jén 248 fő.

A szakképzett munkaerő bére a piaci szektorban azonban sokkal jobban nőtt, miközben a közalkalmazottak bértáblája tíz éve változatlan, amiből nagy munkahelyi feszültségek keletkeztek, hiszen a magasabban képzett, nagyobb munkatapasztalatú munkavállalók bére alig emelkedett. A KSH szerint **a budapesti átlag bruttóbér** összege 2019 első félévében **450.916 Ft volt**, amittől a kulturális intézmények dolgozói bruttó bérének összege messze elmarad. **A FÁNK átlagbér 2019. végén bruttó 321.905 Ft volt**, amely sajnos még mindig nagyon elmaradt az országos adatoktól.

A FÁNK 248 főállású dolgozója közül 214 fő (86 %) nem érte el az országos átlagkereset szintjét! Több mint 72 %-uk bére kisebb havi bruttó 300 ezer Ft-nál. (A KSH 2019. január-októberi adatok szerint az országban a teljes munkaidőben alkalmazásban állók átlagos bruttó keresete 370.500 forint volt, a költségvetésben foglalkoztatottak 364.200 forintot kerestek.)

Munkaerő-kölcsönzés útján – az előbbieket ellensúlyozása miatt is – a 2019. évben diákokat, munkaerő kölcsönzött munkatársakat és nyugdíjas szövetkezeten keresztül nyugdíjasokat foglalkoztattunk. Főbb feladatuk a látogatók tájékoztatása, a létesítmények, kiállítások őrzése, felügyelete volt, de elláttak segédápolói, kertészeti és más kiegészítő feladatokat is.

A Pannon Park üzemeltetéséhez tervszerű humánerőforrás bővítésre van szükség, a FÁNK engedélyezett létszámát az év eleji 209 főről fokozatosan 330-380 főre szükséges emelni a következő 2 évben, ami csak fokozatosan bonyolítható le. 2018 júniusában részletes humánerőforrás-fejlesztési javaslatban a FÁNK bemutatta a folyamat tervét az akkori ütemezés szerint. A 2019. évi költségvetésben 35 többlet létszámmal engedélyezte a Fenntartó a HR fejlesztés elkezdését. Feltöltése azóta megtörtént, az új munkatársak a FÁNK 8 különböző szervezeti egységéhez csatlakozva támogatják a beruházást, illetve készülnek fel, tanulnak be az üzemeltetésre. Belső szervezeti változás, hogy az Operatív Igazgatóságon belül létrejött a Pannon Park Létesítményi Osztály, a Kertészeti és Botanikai Osztály (korábbi csoport helyett), valamint egy új gyűjteményi körzet, a Pannon Park Kiállítási Körzet.

12.KIEMELT FEJLESZTÉSEK

A nagy fejlesztések előrehaladása

A Fővárosi Közgyűlés és a Kormány döntései nyomán nagyban előrehaladt előre a FÁNK fejlesztése. A részprojektek jórészt megvalósultak. Lezajlott a FÁNK területének bővítése, a korábbi használók kiköltöztek. Az Állatkert által 2014 elején használt 111.424 m²-es terület 72.630 m²-rel növekedett. A kormánydöntéseknek megfelelő vagyoni jogi rendezés is előrehaladt az érintett

MÁV területek és a volt Toxikológiai Intézet ingatlanának Fővárosi Önkormányzati vagyonába adására. Reális, hogy a vagyoni rendezés idén lezárul. Az infrastruktúra sokat fejlődött. Az átvett területeken a régi közművek működését megszüntették, új vízi közműveket, távfűtő és elektromos rendszert, útrendszert, parkot, kerítést építettek, és még telepítenek. Megtörtént a jövőben nem szükséges épületek, építmények, burkolatok bontása, a faállomány esetében minden szükséges és érdemes esetben az átültetés, vagy a rossz állapotú, beteg egyedek eltávolítása. A Pannon Parkkal egyidőben zajló állatkerti fejlesztéssel felépült és 2017 júniusában átadták az Új Kiszolgáló Zónát. Az Országos Toxikológiai Intézet új székhelyre költözött, volt ingatlanát átalakították, benne 2017 óta a FÁNK Irányítási Központja (állatklinika, informatika, irodák) működik. Felépült az új Gazdasági és Takarmányozási Épület (műhelyek, öltözők, hűtőkamrák, raktárak).

Ugyancsak elkészült a Holnemvolt Vár (korábbi nevén Mesepark-Mesevár) mintegy 3000 m² beltéri, interaktív, állatos játszóház és körülötte kb. másfél hektár parkos terület együttese, és 2018 május 17-től sikerrel üzemel, azóta már közel egymillió látogatót fogadott. A területen létesült a Sünispotály is, amely egy védett állatokat mentő központ és madárkórház, amelynek emeletén, a Frakk-teremben állatvédelmi oktatóterem készült, 2018 augusztusában adták át. Ugyancsak a területen, a Pannon Park forrásaiból készült el 2018 végére a „Cápasuli” létesítmény, amelyben a Pannon tenger Akváriumba kerülő cápák és más halak karanténozása, szoktatása már elkezdődött.

A Pannon Park Projekt

A Projekt megvalósítására a Fővárosi Önkormányzat és FÁNK között kötött Megállapodás alapján a FÁNK gondoskodott a feladat megvalósításáról, annak előkészítéséhez, kivitelezéséhez, és befejezéséhez kapcsolódó feladatok ellátásáról, a teljes feladat koordinálásáról, beleértve a meghatározott, rendszeres adatszolgáltatást teljesítését a Fővárosi Önkormányzat, továbbá az EMMI révén a Kormány felé. Az Önkormányzat a Megállapodás alapján is köteles volt gyakorolni felügyeleti és ellenőrzési jogosultságait, és ebbe az Enviroduna Kft.-t vonta be.

2019-ben látványosan haladt a munka a Pannon Parkban, és december 31-ig a beruházás finanszírozására 27.880.714.843,- Ft-ot fordítottunk. Egyes időszakokban nyolc-kilencszázan, az év vége felé négy-ötszázan építették. Felszerelték a háromrétegű, fényáteresztő fóliamembránt az acél tartószerkezetre, beszerelték az épületgépek zömét, elkészült az új kapuépület, kirajzolódtak az állatok szabadkifutói, elkezdődött a környezetrendezés. Az építési kivitelezés az eredeti ütemtervhez képest műszaki változások miatt néhány hónappal késik, de a beruházás ú.n. I. ütemének háromnegyede kész. 2020-ban kezdődhet az építési és tervezési fővállalkozó munkáit követő .n. II. ütem, amely főleg az új létesítmények berendezését és benépesítését jelenti. Része a dekoráció és belsőépítészeti, növényesítés, parképítés, az állatgyűjtemény beszerzése, a kiállítási tartalomfejlesztés és eszközök tervezése, kiállításépítés, a jegy-, beléptető, ill. a rendezvény és vendéglátó rendszerek, mobiliák beszerzése, a műemlék játéközemek rekonstrukciója, és ilyen döntés esetén része lehet a munkaterületen és a kerítésen kívüli út- és kertépítés, faültetés.

A Projekt befejezéséhez elvégzendő feladatokat, és ezek forrásigényét az Állatkert 2019 elején teljeskörűen felülvizsgálta, a projekt területén kívüli, vagy addig nem szereplő teendőket is felmérte. A projekt finanszírozásban pénzügyi hiányt és döntési szükségességet állapított meg, amelyről döntést kérve tájékoztatta a Fenntartót. A 2019 elején feltárt helyzetről a pénzügyi főpolgármester-helyettes 2019 májusban az FKT kormány oldali képviselőinek írásban megküldött egy előterjesztés tervezetet, ami nem került napirendre. Ezt követően a FÁNK több kormányoldali egyeztetésen vett részt, és folytatta az ú.n. II. ütemhez közbeszerzések előkészítését. Több időbeli és forrásigényű scenáriót is készítettek, hiszen a projekt egyes elemei halaszthatók, vagy nem kell őket tervezni. Döntés az év során nem született.

A FÁNK költségvetési szerv a korábbiakban számos alkalommal jelezte az irányító Fővárosi Önkormányzatnak, hogy az intézmény a Pannon Park beruházás megvalósításáról fennálló Megállapodás feladatainak végrehajtásához a jogi-, műszaki-, pénzügyi- és szervezési eszközöket, anyagi és személyi erőforrásokat a költségvetési szervei feltételrendszerben nem képes kialakítani. Erőfeszítései dacára megfelelő ingatlanfejlesztési kapacitást és személyi feltételrendszert a szabályozási és költségvetési korlátok miatt nem volt lehetősége önállóan megteremteni. A Pannon Park 2013 óta tartó beruházási folyamata során 2015 végétől összesen 5 fő közalkalmazotti illetménnyel foglalkoztatott létszámot kapott a projekt megvalósítására 2019 december 31-ig. Ezek a munkatársak (1 vezető, 3 asszisztens, 1 adminisztrátor) és az intézmény alapfeladatainak teljesítését ellátó egyes vezetőik és szakmai munkatársaik díjazatlan túlmunkája álltak rendelkezésre a mintegy 50 milliárd Ft nagyságrendű, nagyon összetett fejlesztéshez.

Először 2019-ben kaptunk arra lehetőséget, hogy a projekt forrásaiból személyi és dologi célra is fordíthassunk. Ugyancsak 2019-ben került intézményi költségvetésünkbe az lehetőség, hogy a Pannon Park humánerőforrás fejlesztésére készített tervünk alapján a létesítmények üzemeltetéséhez, a beruházás szakmai támogatásához munkaerő feltöltését, kiképzését elkezdjük. 2019. évi saját belső állománytáblájában a FÁNK 35 létszámmal tervezte a HR fejlesztés elkezdését, a létszám feltöltése megtörtént. Az új munkatársak a FÁNK 8 különböző szervezeti egységéhez csatlakozva támogatják a beruházást, illetve készülnek fel, tanulnak be az üzemeltetésre, látnak el kapcsolódó többletfeladatokat. A PP beüzemelése, működtetése idején mindannyian vagy a PP-hoz kerülnek majd munkavégzésre, vagy az ebből eredő többletfeladatokat látják el más egységekben (pl. munkaügy, pénzügy, kertészeti irányítás). Ezzel a Pannon Park berendezéséhez, a majdani üzemeltetéséhez szükséges erőforrások jelentősen megnövekedtek, de az intézmény a szükséges projekt-irányítási, ingatlanfejlesztési kapacitást továbbra sem tudja megteremteni. Emiatt kérjük, hogy a Fővárosi Önkormányzat adjon segítséget ebben a hátralévő feladatok megoldásához.

13. JELENTŐS PÁLYÁZATOK

Legjelentősebb pályázati tevékenység volt az Európai Unió forrásból, az Szlovákia-Magyarország INTERREG projekt keretében, a ZOO4NAT program. Ennek részeként tudtuk megvalósítani a Sünispotály kialakítását 2018-ban, és benne tavaly elkészült a természetvédelmi mentőmunkát bemutató új állandó kiállítás. A projekt keretében számos szakmai eseményre került sor mind a Budapesti, mind a partner Kassai Állatkertben, valamint a Bükk Nemzeti Parkban. Állatkertünk 673,35 EUR-nak megfelelő (közel 212 MFt) összegű forrásból új Madármentő Állomás kialakítását, felszerelését és programok megvalósítását kezdte meg 2018-ban, és zárta le tavaly.

Az „Egy a Természettel” Vadászati és Természeti Világkiállítást 2021-ben rendezik meg, és ennek egyik helyszínt adó, eseményeket szervező partneréül intézményünket felkérték. Tevékenységünk többre: hazai fauna egyes endemikus és invazív elemeit bemutató kiállítások, állattartó helyek létesítése a Bagolyvár térségében, szakmai és kulturális események a Világkiállítás vendégei számára, valamint témába vágó kötetek kiadása. 2019-ben a projekt előkészítésén túl a Bagolyvári létesítmények átalakítása is megkezdődött.

A ZOO4NAT projekt eredményére építve egy újabb Szlovákia-Magyarország INTERREG projektet készítettünk elő, ami a Kárpát-medence nagyragadozóival, és a velük való emberi együttélésről foglalkozna, és a „BEAR Projekt” keretében. Itt is a Kassai Állatkert az együttműködő partner. Része a Kísszék térség legnagyobb állatbemutatójának korszerűsítése, a kor színvonalának megfelelő medvekiadó létesítése, valamint számos ismeretterjesztő esemény és kiállítás.

A Nemzeti Kulturális Alap támogatásával folytattuk az „Állatkerti kötetek a természetért” c. könyvsorozatunk köteteinek megjelentetését a sorozat 19. és 20. kötetével. A „Gólyák” c. kötet megjelent, a „Baglyok” című nyomdába került, a „Szarvasbogarak” kézírata kész. Az Állatvilág című kéthavi ismeretterjesztő magazin saját lapunk megjelenése ugyancsak NKA támogatással sikerült.

Új kiállításokat is létesítettünk: a hulladékgyűjtéssel kapcsolatos szemléletformálásra pályázati nyertünk támogatást az Innovációs és Technológiai Minisztériumtól

EGYÉB - 2019. ÉVI BELSŐ ELLENŐRZÉS

Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatala Belső Ellenőrzési Osztálya 2019. 08. 29 – 2019. 11. 18. között folytatta le a Fővárosi Állat- és Növénykert rendszerellenőrzését. Az ellenőrzés célja volt annak megállapítása, hogy 2018-ban és 2019-ben megfelelően biztosítottak-e a szabályszerűség, szabályozottság, hatékonyság feltételei a belső kontrollrendszer működéséhez, valamint, hogy a pénzügyi, irányítási folyamatok megfelelően működnek-e, továbbá az, hogy a pénzgazdálkodási jogkörök gyakorlata összhangban áll-e a vonatkozó szabályozásokkal.

A vizsgálat azt állapította meg, hogy az Intézmény feladatait az Alapító Okiratban foglaltakkal összhangban végezte, a vezetőség takarékos gazdálkodásra irányuló intézkedései hatékonyak voltak, így a szolgáltatás színvonalát – az ellenőrzött időszak alatt - sikerült megtartani. Megállapította továbbá, hogy a szabályozási rendszer nem teljeskörű, a megállapított hibák a folyamatszabályozás és az ellenőrzési nyomvonalak hiányára vezethetők vissza, valamint az Intézmény belső ellenőrzése nem felel meg a jogszabály által előírt követelményeknek. Az ellenőrzés összesített értékelése a vizsgált területekről közepes (3) volt.

A FÁNK főigazgatója elkészítette a hibák megszüntetését szolgáló intézkedési tervet, és a Jelentésben javasolta azt is szerepeltetni, hogy elsősorban melyek voltak a szabályszerűségi hibák előidéző tényezők. A következőket azonosította : A vizsgált időszakban (2018-2019) és a megelőző évek folyamán az intézménynél nem álltak rendelkezésre a szabályszerű működéshez szükséges költségvetési (elsősorban létszám és személyi költség) feltételek 2019 II. féléve előtt; a FÁNK olyan nagyságrendű fejlesztési feladatokon dolgozott, amelyhez kapacitása, személyi feltételrendszerei nem volt elegendő, és nem volt lehetősége azok megteremtésére; ez a helyzet az intézmény vezetésének rendkívüli többletfeladatokat hozott, és a szabályszerűség maradéktalan teljesítésétől erőt vont el; a FÁNK rendszeresen jelezte a feltételek hiányát (pl. éves beszámoló, egyedi levelezés), az ebből eredő problémákat, kérte a Fenntartó intézkedését. A Fenntartó a szabályszerű működéshez szükséges létszám és személyi költség feltételeket 2019 közepétől javította.

A főigazgató javasolta, hogy az Ellenőrzés is tegyen javaslatokat a Fenntartó számára az előbbi összegzésben vázolt problémák kezelésére, mert enélkül az intézmény vezetői teljesíthetetlen követelményekkel fognak szembesülni a jövőben is. A Fenntartó sürgős segítsége különösen két területen fontos: a Pannon Park fejlesztés beruházói feladatainak ellátásához; illetve a költségvetési szervekre érvényes szabályoknak megfeleléséhez, szabályszerűséghez. Ez főként létszámkeret, valamint ehhez rendelt, munkaerőpiaci viszonyokkal versenyképes bérkeret biztosítását jelenti. Ekkor teremthetők meg a szükséges feltételek, megfelelő kapacitások, humán erőforrások, nemcsak a közfeladatok sikeres ellátásához, de a szabályszerű működtetéshez is.

Budapest, 2020. február 20.

Prof. Dr. Persányi Miklós
főigazgató